

VšĮ Investuok Lietuvoje

Atviros Vyriausybės iniciatyvos

Išvykstančių studijuoti į užsienį finansavimo modelio parengimas

Teminio tyrimo

Su kokiais iššūkiais susiduriama siekiant suteikti galimybę talentams studijuoti prestižiniuose pasaulio universitetuose?

ATASKAITA

Paulius Simanavičius ir Tadas Šakūnas

Vilnius

2017

**Kuriame
Lietuvos ateitį**

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Turinys

Santrumpos	3
1. Įvadas	4
2. Tyrimo pagrindimas	5
3. Tyrimo metodologija	6
4. Dėstymas	7
4.1. Lietuvos situacijos analizė	8
4.2. Gerųjų užsienio praktikų analizė	9
Išvados	10
Šaltiniai	12
Priedai	15

Santrumpos

ARWU - Academic Rankings of World Universities (Pasaulio universitetų akademinis reitingas)

DAAD - Vokietijos akademinių mainų tarnyba

EBPO - Tarptautinė Ekonominio Bendradarbiavimo ir Plėtros Organizacija (OECD angl.)

EHEA - Europos Aukštojo Mokslo Erdvė

ES - Europos Sąjunga

Eurydice - Network on education systems and policies in Europe (Eurydikė)

LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė

LR - Lietuvos Respublika

MOSTA - Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras

SKVC - Studijų kokybės vertinimo centras

ŠMM – Švietimo ir mokslo ministerija

ŠMPF - Švietimo mainų ir paramos fondas

THE - Times higher education ratings (Times aukštojo mokslo reitingai)

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija)

QS World University Rankings - Quacquarelli Symonds (QS) (QS pasaulio universitetų reitingai)

1. Įvadas

Užsienio investuotojai Lietuvos talentus ir kvalifikuotus darbuotojus laiko vienais didžiausių šalies privalumų. Eurobarometro duomenimis dauguma lietuvių moka bent vieną užsienio kalbą, taip pat pirmaujame Europoje pagal aukštąjį išsilavinimą turinčių piliečių skaičių. Nepaisant to, Lietuva Pasaulio Ekonomikos forumo duomenimis pagal švietimo sistemos kokybę yra tik 73 vietoje (iš 137). Europos universitetai pripažįstami kaip vieni geriausių, o studijų kaina dažnai būna lygi ar net mažesnė nei Lietuvoje. Lietuvos studentai vyksta į užsienį siekdami geresnės studijų kokybės, tarptautinės patirties bei asmeninio tobulėjimo vedami. Vis dėlto, pragyvenimo išlaidos užsienyje didesnės, todėl nekeista, kad didžiausia kliūtis studijuoti užsienyje, pasak Mostos, yra finansiniai ištekliai. Dėl to atsiranda problema, kad į užsienį studijoms išvykę lietuviai negrįžta, nes siekdami pragyventi įsidarbina užsienio šalyje, taip pat yra priversti grąžinti užsienyje paimtas paskolas, todėl prarandame dalį gabiausių šalies piliečių. Lietuvoje, kaip ir kitose rytų Europos valstybėse, pastebimas didelis protų nutekėjimas. UNESCO duomenimis pasaulyje yra beveik 12 tūkstančių lietuvių, studijuojančių užsienyje. Lietuva nuo kaimyninių šalių atsilieka pagal talentų grąžinimo ir išlaikymo rodiklius. Remiantis Pasaulio Ekonomikos forumo duomenimis (Global Competitiveness report 2017-2018) esame tik 109 vietoje pagal talentų išlaikymą. Nuolat didėjantys emigracijos mastai ir protų nutekėjimas tampa problema, ieškant aukštos kvalifikacijos darbuotojų ir mokslininkų Lietuvoje. Tas pats forumas tyrime apie Žmogiškąjį kapitalą išskiria, kad Lietuva turi galimybių suteikti darbą aukštą kvalifikaciją turintiems specialistams, tačiau yra juntamas šių darbuotojų trūkumas (esame 105 vietoje pasaulyje). Keletą viešosios politikos programų nukreiptų į grįžtamąją migraciją turi ir Lietuva, tačiau nėra sukurtų sąlygų talentų ugdymui geriausiuose užsienio universitetuose. Dauguma pasaulio valstybių skiria paramą, kuri suteikia galimybę studentams gauti geriausią įmanomą išsilavinimą užsienyje ir sugrįžti į savo šalį, kur jie gali išnaudoti savo patirtį.

Gabiausių Lietuvos studentų studijos užsienyje valstybei galėtų atnešti daug naudos: 1) Judėjimo laisvė Europos Sąjungoje ir puiki universitetų kokybė yra galimybė, kuria gali laisvai naudotis Lietuvos piliečiai siekdami įgyti geriausią išsilavinimą ir parvežti žinias į Lietuvą. Tik vienas iš 10 studentų, remiantis Social and Economic Conditions of Student Life in Europe duomenimis, turi su studijomis susijusios užsienio patirties. Ataskaitoje pažymima, kad ES programos lietuviams sukuria pagrindines galimybes išvykti studijuoti į užsienį (80%). Tik šitos galimybės yra skirtos dalinėms studijoms ir ne pačiuose prestižiškiausiuose

universitetuose. Tuo tarpu Lietuvos Vyriausybė nuo 2003 metų atsisakė remti pilnas laipsnį suteikiančias studentų studijas užsienyje.

2) Vyriausybės prioritetų sąrašė buvo suformuotas darbas sukurti studentų išsiuntimo ir gražinimo modelį. Išvažiavimas studijuoti į užsienį yra pageidaujamas procesas daugelyje pasaulio šalių (52 procentai pasaulio šalių vykdo tokias programas), todėl šis projektas galėtų tapti valstybės įrankiu prisidedančiu prie protų nutekėjimo pakeitimo į protų gražinimą.

3) Užsienyje sukaupti tarptautiniai ryšiai gali atnešti naudos ir akademijai, ir verslui. Trečiosios studijų pakopos studentai dirbdami užsienio tyrimų grupėse gali tapti jungiamąja grandimi tarp Lietuvos tyrimų ir užsienio tyrimų centrų, didinant akademijos bendradarbiavimą su užsienio mokslininkais ir tyrėjais. Verslo sektoriui tai gali būti galimybė gauti aukštos kvalifikacijos darbuotojus.

4) Aukštasis mokslas suprantamas kaip pagrindinis produktyvios, žiniomis grįstos ekonomikos komponentas, o ne socialinės išlaidos. Atitinkamai tampa labai svarbu įvertinti gaunamą vertę už skiriamus pinigus, produktyvumą bei efektyvumą. Prestižiniai universitetai yra laikomi talentų kalvėmis, o jų paruošiami absolventai – veiksniais, galinčiais daryti didžiausią poveikį ekonomikoms ir visuomenėms. Valstybės mastu nėra programos, skirtos gambiausių studentų ugdymui, nors toks poreikis iš studentų labai aiškus.

Šio tyrimo tikslas – atskleisti ir pagrįsti viešosios konsultacijos poreikį dėl tinkamiausio studentų finansavimo modelio bei jų gražinimo sistemos. **Pirmąja tyrimo dalimi** (Lietuvos analize) siekiama išsiaiškinti, kokia yra teisinė padėtis Lietuvoje ir kokia yra Lietuvos švietimo kokybės situacija pasauliniame kontekste. **Antrąja tyrimo dalimi** (Užsienio šalių analize) siekiama išsiaiškinti užsienio šalių situaciją, ten veikiančias finansavimo sistemas ir galimas problemas, kurios gali kilti, siekiant įgyvendinti tokį modelį Lietuvoje.

2. Tyrimo pagrindimas

LR Vyriausybės veiklos prioritetai ir prioritetiniai viešosios politikos sričių klausimai sutampa su nagrinėjamos temos problemomis. Remiantis ilgalaikę "Lietuvos pažangos strategija "Lietuva 2030" , kuri buvo patvirtinta 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 numatyta galimybė skatinti tarptautinį mobilumą:

- 5.9.3. Besimokanti visuomenė. Lietuvos aukštųjų mokyklų studentams sudaryti sąlygas bent vieną semestrą studijuoti kitų šalių aukštosiose mokyklose, ypač skatinti studentų mainus tarp Šiaurės ir Baltijos regiono valstybių.

Taip pat vienas iš aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2017-2018 metų prioritetų yra išvykstamojo akademinio judumo stiprinimas. Lietuvos Respublikos Seimo nutarime dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 2016 m. gruodžio 13 d. Nr. XIII-82

numatomas Visuomenės ir valstybės poreikiais grindžiamas švietimo finansavimas.

Remiantis dvejais iš nutarimo nurodytais punktais:

- 128.7. visų studijų pakopų studentams, priimtiems į studijas valstybei svarbiose srityse, kur galimas specialistų poreikio planavimas, garantuosime valstybės finansuojamą nemokamą studijų vietą, susietą su studento įsipareigojimu pasiekti apibrėžtus studijų rezultatus. Siekiant užtikrinti studijų prieinamumą, bus tobulinama socialinės paramos, stipendijų ir Valstybės studijų fondo studijų paskolų sistema;
- 128.8. atsižvelgdami į emigracijos mastą, ypač į gambiausių Lietuvos studentų emigraciją (protų nutekėjimą), sieksime sukurti finansavimo modelį, skirtą į geriausius užsienio universitetus įstojusių studentų studijų kaštams padengti, su įsipareigojimu apibrėžtą laiko tarpą grįžti į Lietuvą ir pritaikyti užsienyje įgytas kompetencijas.

Galima pagrįstai teigti, jog mūsų išdėstyta tema yra reikšminga ir aktuali. Tai dar kartą buvo patvirtina: Lietuvos vyriausybės įgyvendinimo plane, 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167:

- 2.3.4. Darbas. Lietuvos piliečių studijų stipriausiose pasaulio aukštosiose mokyklose finansavimo modelio, paremto įsipareigojimu apibrėžtą laiką dirbti Lietuvai, sukūrimas ir įdiegimas.

Lietuva yra Europos sąjungos narė, taip pat ir „Europos aukštojo mokslo erdvės“ (EHEA) narė. Vienas iš Bolonijos proceso tikslų yra dėstytojų ir studentų mobilumo skatinimas. Vykdamas įsipareigojimą Lietuva taip pat gali didinti intelektinį kapitalą, skatinti tarptautinius ryšius tarp Lietuvos tyrėjų ir ugdyti talentus. Remiantis šiais strateginiais dokumentais Lietuvai stipendijų talentams projektas yra labai svarbus, kadangi gali atliepti ir viešosios politikos poreikius.

3. Tyrimo metodologija

Šiame tyrime daugiausia remtasi antrine duomenų analize. Naudotasi:

- a) Tarptautinės Ekonominio Bendradarbiavimo ir Plėtros Organizacija (EBPO) duomenimis,
- b) Eurydice (liet. Euridikės),
- c) Pasaulio ekonomikos forumo,
- d) Investuok Lietuvoje,
- e) Investuotojų forumo,
- f) Mostos,
- g) Darbo biržos,
- h) Švietimo ir Mokslo ministerijos bei kitų Lietuvos Respublikos valstybinių įstaigų dokumentais bei Europos Komisijos dokumentais.

Buvo naudojama aprašomoji statistika remiantis duomenimis iš:

a) UNESCO, b) Eurostat, c) Eurostudent, siekiant palyginti lietuvius ir užsienio studentus, d) Išnagrinėti Švietimo Mainų Paramos fondo (ŠMPPF) bei e) Valstybinio studijų fondo (VSPF) duomenys apie ERASMUS+ išvykusių studentų skaičius ir stipendijų gavėjus.

Atrasta ir išnagrinėta archyvinė 1996/1997 ir 2002/2003 metų medžiaga apie studentų finansavimą studijuoti užsienio universitetuose. Finansavimas buvo vykdomas įvairiomis formomis: stipendijomis, vienkartinėmis stipendijomis ir kreditais. Užsienio šalių gerųjų praktikų analizėje išanalizuoti Europos šalių, kuriose yra teikiamos stipendijos išvykti studijuoti į užsienį, dokumentai ir tvarkos. Naudoti Britų Tarybos ir DAAD duomenys apie stipendijas studijuoti užsienyje ir absolventų gražinimą įvairiose pasaulio šalyse, bei atskirų šalių švietimo institucijų tinklalapiai.

Dalyvauta viename iš ŠMPPF posėdžių, kurio metu buvo skirstoma siunčiamų ir atvykstančių studentų skaičius ir jų finansavimo galimybės. Buvo vykdomi susitikimai su skirtingai skyriais Švietimo ir Mokslo ministerijoje, Ūkio ministerijoje ir MOSTA dėl kvalifikuotų specialistų ir tyrėjų poreikio.

Analizės metu buvo atliekami pusiau struktūruoti, ekspertiniai interviu ir kiekybinės elektroninės apklausos su suinteresuotomis šalimis:

1. Verslo atstovai;
2. Buvę 1996-2003 metų valstybės paramos užsienio studijoms gavėjai;
3. Švietimo ministerijai pavaldžios institucijos;
4. Valdžios institucijų atstovai.

Buvo organizuoti ekspertiniai interviu su institucijų atstovais, kurie dirba stipendijų ar studentų paramos klausimais. Pusiau struktūruoti interviu buvo atliekami su 1996/1997 paramos gavėjais. Verslo apklausos buvo atliekamos siekiant nustatyti rinkos poreikio analizę, taip pat norint gauti pasiūlymus dėl projekto įgyvendinimo.

4. Dėstymas

Tyrimo tema

Žmonių įgūdžiai tapo pagrindiniais žiniomis grįstų ekonomikų resursais, todėl talentų išlaikymas ir pritraukimas yra vienas svarbiausių valstybės iššūkių. Valstybė gali sukurti įrankį, padėsiantį gambiausiems studentams išvykti į užsienį studijuoti prestižiniuose universitetuose ir tuo pat metu, kovoti su protų nutekėjimu, užtikrinantį studentų gražinimo

mechanizmą. Labai didelis skaičius Lietuvos studentų pagal UNESCO duomenis (UNESCO 2012) apie 12 tūkstančių lietuvių studijuoja užsienyje, kurių dauguma ten ir pasilieka.

4.1. Lietuvos situacijos analizė

Specialistų poreikio analizė įvertinta naudojantis Lietuvos aukštosiose mokyklose ruošiamų specialistų paruošimo statistika ir žmogiškųjų išteklių stebėsenos duomenimis. Remiantis MOSTA duomenimis (Mosta 2015) pastebėta, jog kai kurių sričių mokslai Lietuvoje nėra kokybiški. Galimas sprendimas norint paruošti tų sričių specialistus - juos siųsti studijuoti į užsienį. SKVC duomenimis ekspertinio studijų programų vertinimo metu maksimalų balų įvertinimą gavo tik 5 studijų programos. Lietuvoje taip pat yra 46 veikiančios magistro studijų programos, kurios nesurenka daugiau nei 5 žmonių. Dėl to tokios studijos programos yra nerentabilios ir valstybei efektyvesnis finansų panaudojimas būtų studentų išsiuntimas į užsienį. Taip pat studijos užsienyje galėtų sukurti geresnius tarptautinius ryšius, išvykę tyrėjai yra produktyvesni nei jų likę kolegos.

Valstybei didžiausia nauda būtų siųsti studentus į prestižinius užsienio universitetus, dėl to, jog baigęs tokią mokymo įstaigą studentas būtų ir paruoštas pagal aukščiausius standartus ir galėtų atnešti valstybei naujų žinių, įgūdžių ir patirties. Buvo konsultuojamasi su ekspertais, kas gali būti laikoma prestižiniu universitetu. Dėl daugybės skirtingų reitingavimo sistemų, kurios turi daugybę matavimų, yra labai sunku nurodyti, kas yra absoliutus prestižinis universitetas. Pasak Studijų kokybės vertinimo centro specialistų, reitingavimo sistemos neapima didžiosios daugumos pasaulio universitetų ir pristato tik elitinius pasaulio universitetus. Apžvelgiama ir lyginama tik nedidelė dalis universitetų, kurie gali būti laikomi elitiniais (prestižiniais) universitetais. Tuo tarpu dauguma tyrimų rodo, jog geriausiai žinomų reitingavimo sistemų pateikiami rezultatai tarpusavyje koreliuoja. Galime priėti išvadą, jog galima nustatyti, kas yra visuotinai pripažįstami prestižiniai universitetai. Tiesa, galioja tam tikros vertinimo išlygos. Remiantis dauguma pasaulinių reitingų geriausi Lietuvos universitetai patenka į pirmo tūkstančio pozicijas (1 lentelė), o kai kur ir užima ir pakankamai aukštas vietas (aukščiausia yra 461- 480 vieta pagal QS reitingus).

1 lentelė. Lietuvos universitetų aukščiausia užimamos pozicijos

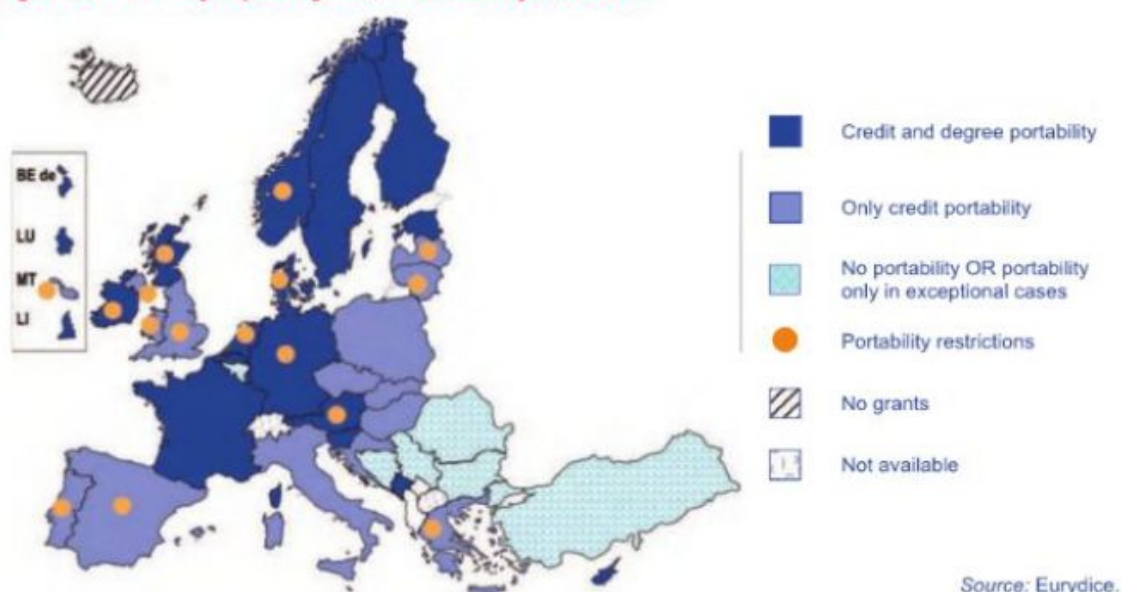
Reitingavimo sistema	Universitetų lyginimo			Mokslinės veiklos			Multirank		Interneto	Mokymosi siekiai
	QS	THE	ARWU	Leiden	Taiwan	EC	CHE	U-Multirank	Webometrics	OECD
Mūsų aukščiausiai vertinamo universiteto vieta	481-490	601-800	-	1260	-	-	neįtraukti	-	768	-

4.2. Gerųjų užsienio praktikų analizė

Gerųjų užsienio praktikų analizės pagalba identifikuotos skirtingos programos, kurių pagalba šalys teikia savo studentams finansavimą. Šios paramos dėka jie gali išvykti studijuoti į užsienį. Analizė parodė, jog daugiau nei pusė pasaulio valstybių turi stipendijas, kurias skiria savo piliečiams norintiems studijuoti užsienyje. Kai kurios valstybės vykdo tokius finansavimo modelius, nes siekia didinti šalies tarptautiškumą, konkurencingumą ir tokiais būdais užpildyti trūkstamų specialybių vietas. Kitos sukuria galimybes įgauti geriausią išsilavinimą užsienyje, jei toks savoje šalyje yra sunkiai prieinamas. Trečios prioritetais užsienio išsilavinimą kaip būdą didinti savo piliečių socialinį kapitalą.

Dauguma tokių stipendijų teikiamos siekiant didinti valstybės tarptautinį bendradarbiavimą ir patenkinti trūkstamų specialybių poreikį. Tą daro Kazachstanas, kuris per daugiau nei dešimtmetį valstybės teikiamų stipendijų pagalba išsiuntė daugiau nei 10 tūkstančių savo studentų, kad įgytų trūkstamas Kazachstano valstybei specialybes. Atlikus užsienio analizę pastebėta, jog kai kurios šalys savo studentams skiria labai daug pinigų vien tik stipendijoms (Danijos atveju tai sudaro apie 1% BVP). Kai kurios kitos šalys irgi turi besąlyginį studentų rėmimą jų studijoms ir nesvarbu, ar jos vykdomos savo šalyje ar užsienyje (Liuksemburgas, Šveicarija). Taip pat užsienio šalių analizėje išsiaiškinta, kokie yra grąžinimo mechanizmai, baudos, jei jų nesilaikoma, kokios yra skiriamos sumos.

Figure 3.2: Portability of public grants, 1st and 2nd cycle, 2015/16

1. Paveikslėlis. Europos šalys, kuriose yra teikiamos stipendijos studijoms užsienyje. Šaltinis: Eurydice

Lietuvoje studijos užsienyje nėra remiamos, o dalinės studijos yra daugiau nei 80 procentų finansuojamos Europos komisijos. Atliktame Europos Komisijos tyrime (Brandenburg, Taboadela, Vancea 2015) apie Erasmus programą, vienas iš veiksnių, apsunkinančių išvažiavimą į užsienį, buvo įvardinamas finansų trūkumas. MOSTA (Mosta 2017) pažymėjo, kad aukštajame moksle yra daugiau studentų iš aukštesnes pajamas gaunančių šeimų. Galime teigti, kad geriausiems ir gambiausiems studentams ne visada užtikrinama parama ir jie neturi daug galimybių studijuoti prestižiniuose universitetuose.

Dauguma užsienio valstybių, remia savo studentus, išvykusius studijuoti į užsienį skirdamos stipendijas selektyviai. Dažniausiai finansuojami studentai, kurie studijuoja prestižiniuose universitetuose arba į pagal valstybės prioritetines sritis. Remiantis Europos Komisijos duomenimis (Engberg, Glover, Rumbley 2014), septyniolika švietimo sistemų Europoje siūlo stipendijas studentams, kurie turi išskirtinių pasiekimų akademinėje srityje, dar septynios šalys skiria stipendijas studentams turintiems pasiekimus, tačiau neišgalinčius susimokėti už mokslą. Studentai, kurie yra priimami į prestižinius universitetus pasižymi puikiais pasiekimais moksle, užsiima papildomomis veiklomis (sportu, menais, pilietinėmis iniciatyvomis). Taigi gambiausi studentai laikomi tais, kurie turi aukštus akademinis pasiekimus.

Išvados

Tyrimo metu prieita išvada, kad stipendijos gambiausiems Lietuvos studentams išvykti studijuoti į prestižiškiausius užsienio universitetus. Lietuvai leistų turėti aukštos kvalifikacijos specialistus, ugdyti talentus, kurie turėtų užsienio patirties, valdytų inovatyvius tyrimų metodus. Ši programa padėtų sukurti tarptautinius ryšius, leistų valstybei parengti specialistus, kurių dar neruošia Lietuvos aukštosios arba jų paruošimo lygis yra žemas. Atliktos analizės parodė, kad stipendijos galėtų padėti spręsti talentų ugdymo klausimą, o panašias programas sėkmingai vykdo didesnė dalis pasaulio valstybių. Dėl to būtina rengti viešąją konsultaciją, kurios metu būtų užtikrintas suinteresuotų šalių įtraukimas ir jų poreikių identifikavimas. Viešoji konsultacija galėtų padėti užtikrinti grįžtamąjį ryšį, dėl esminių paramos teikimo sąlygų, su visoms suinteresuotoms šalims. Poreikis rengti viešąją konsultaciją su studentais kyla siekiant išsiaiškinti jų norą ir galimybes studijuoti užsienio aukštosiose mokyklose ir ar jie būtų pasiryžę po studijų užsienyje grįžti į Lietuvą ir dirbti kelis metus. Būtų galima sužinoti, kokių specialybių atstovai norėtų važiuoti ir koks būtų jų studijų tikslas. Akademijos ir verslo atstovų konsultacija leistų identifikuoti trūkstamas specialybes.

Taip pat įtraukiant akademiją ir verslo bei vyriausybės atstovus būtų galima prieiti sutarimą dėl ilgalaikės vizijos ir administracinės dalies tobulinimo..

Konsultacijos tikslai:

Viešoji konsultacija bus vykdoma dėl paramos studentams studijuoti užsienyje. Viešosios konsultacijos pagalba tikimasi išgryninti stipendijų modelį, kuris tiktų visoms suinteresuotoms šalims. Taip pat jos metu planuojama išsiaiškinti kiekvienos suinteresuotos šalies pozicijas atitinkamais klausimais:

- Kokie yra studentų pasirinkimo motyvai studijuoti prestižiniuose užsienio universitetuose ir ar jie būtų pasiryžę už gaunamą stipendiją grįžti ir atidirbti nustatytą laiką tarpą Lietuvoje.
- Kokias prioritetines sritis mato verslo ir akademijos atstovai, kurioms reiktų teikti pirmenybę siunčiant į užsienį. Kaip būtų galima tobulinti administracinius projekto procesus.
- Kaip valstybinis sektorius galėtų užtikrinti ilgalaikio veikimo administracinį mechanizmą.

Suinteresuotos grupės: viešajai konsultacijai rengti nuspręsta naudoti fokus grupes su studentų atstovais (Vilniaus Universiteto Studentų Atstovybe, Lietuvos Studentų sąjunga, vienijančia visas likusias studentų atstovybes). Naudojantis šiais tinklais planuojama paskleisti elektroninę apklausą studentams. Kadangi reikia plataus rato respondentų, naudingas kuo didesnis dalyvių skaičius, tokiu būdu būtų galima užtikrinti rezultatų „prisotinimą“. Diskusija dėl stipendijų modelio pritaikomumo Lietuvos kontekste - vizijos formavimo susitikimas planuojamas su suinteresuotomis valdžios institucijomis (ŠMM, jai atskaitingų institucijų atstovais, Vyriausybės kanceliarija ir jos atskaitingų institucijų atstovais). Šio metodo pagalba bus siekiama gauti daugiau informacijos ir detalizuoti stipendijų programos procesus. Taip pat bus siekiama išsiaiškinti verslo įmonių atstovų, kokių prioritetinių specialybių jiems trūksta.

Laukiami konsultacijos rezultatai:

Pagal susistemintus suinteresuotų šalių poreikius sudarytas detalus stipendijų rėmimo administracinis mechanizmas gambiausiems Lietuvos studentams, vykstantiems studijuoti į užsienį.

Šaltiniai

Barcevičius E., Gineikytė. (2015). *Aukštos kvalifikacijos migrantų sugrįžimas: ar užsienyje įgytos žinios ir įgūdžiai padeda įsitvirtinti Lietuvos darbo rinkoje?* Vilnius:VPVI

Becker, G. S. (1993). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education* (3rd ed.). Chicago, IL: University of Chicago Press.

Brandenburg, U., Taboadela, O., & Vancea, M. (2015). *Mobility Matters: the ERASMUS Impact Study*. *International Higher Education*, 0(82). prieiga per internetą: <https://ejournals.bc.edu/ojs/index.php/ihe/article/view/8863>

Childress, L. K. (2009). *Internationalization plans for higher education institutions*. *Journal of Studies in International Education*.

Clarke, I., Flaherty, T. B., Wright, N. D., & McMillen, R. M. (2009). *Student Intercultural Proficiency From Study Abroad Programs*. *Journal of Marketing Education*. <https://doi.org/10.1177/0273475309335583>

Dodani, S. (2005). *Brain drain from developing countries: how can brain drain be converted into wisdom gain?* *Journal of the Royal Society of Medicine*, 98(11), 487–491. <https://doi.org/10.1258/jrsm.98.11.487>. prieiga per internetą: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1275994/>

Dustmann Christian, Kirchkamp Oliver (2001), *The optimal migration duration and activity choice after re-migration*, Internetinė prieiga per: <http://www.ucl.ac.uk/~uctpb21/Cpapers/optimalmigrationduration.pdf>

Dodani, S., & LaPorte, R. E. (2005). *Brain drain from developing countries: how can brain drain be converted into wisdom gain?* *Journal of the Royal Society of Medicine*. <https://doi.org/10.1258/jrsm.98.11.487>

Engberg D., Glover G., Rumbley L. E., (2014) Altbach P. G., *The rationale for sponsoring students to undertake international study: an assessment of national student mobility scholarship programmes*, London, prieiga per internetą: https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/e002_outward_mobility_study_final_v2_web.pdf

Europos komisija (2011), *Communication From The commission to the European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee of The Regions. Supporting growth and jobs – an agenda for the modernisation of Europe's higher education systems*. prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52011DC056>

Eurostat (2017). Educational expenditure statistics
http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Educational_expenditure_statistics

Eurydice (2017). Mobility scoreboard, Higher education background report. Prieiga per internetą: https://publications.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/97c912df-b535-11e6-9e3c-01aa75ed71a1/language-en?_portal2012documentDetail_WAR_portal2012portlet_source=search

Eurydice (2016/2017). National student fee and support systems in European higher education. Prieiga per internetą: <https://publications.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/c53a1fa6-aa5d-11e6-aab7-01aa75ed71a1/language-en>

Gvetadze Salome (2014). Financing the Mobility of Students in European Higher Education. European Investment Fund. Prieiga per internetą: http://www.eif.org/news_centre/publications/eif_wp_21_students.pdf

Hauschildt Kristina, Gwosć Christoph, Netz Nicolai, Mishra Shweta Mishra, Social and Economic Conditions of Student Life in Europe, Internetinė prieiga per: http://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EVSynopsisofIndicators.pdf

Investor's Forum. (2016). Lietuvos investuotojų pasitikėjimo indeksas (7), I ketvirtis, 2016. Prieiga per internetą. http://investorsforum.lt/wp-content/uploads/2016/02/LIPI_2016_Q1_-_LT_-_Final.pdf

Investor's Forum. (2017). Investors' Forum pasiūlymai Lietuvos investicinės aplinkos gerinimui. Prieiga per internetą http://investorsforum.lt/wp-content/uploads/2015/10/Investors_Forum_pasiulymai_Lietuvoje_Investicines_aplinkos_gerinimui_visi_pasiulymai_Final.pdf

Lietuvos Respublikos Švietimo ir Mokslo ministerija. (2007). Įsakymas dėl įgaliojimų švietimo mainų paramos fondui suteikimo (2007 m. liepos 20 d. Nr. ISAK-1521) Prieiga per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.81C44E54AB58>

Lietuvos Respublikos Vyriausybė. (1996). Nutarimas dėl valstybinių stipendijų Lietuvos Respublikos piliečių studijoms, mokslinėms stažuotėms užsienyje ir užsienio piliečių studijoms, mokslinėms stažuotėms Lietuvoje. (1996 m. lapkričio 13 d. Nr. 1320). Prieiga per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4A910D483A42>

Lietuvos Respublikos Vyriausybė. (1998). Nutarimas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. lapkričio 13 d. nutarimo Nr. 1320 "Dėl valstybinių stipendijų Lietuvos Respublikos piliečių studijoms, mokslinėms stažuotėms užsienyje ir užsienio piliečių studijoms, mokslinėms stažuotėms Lietuvoje naujos redakcijos. (1998 m. birželio 12 d. Nr. 707). Prieiga per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4A910D483A42>

Lietuvos Respublikos Vyriausybė. (2003). Nutarimas "Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. lapkričio 13 d. nutarimo Nr. 1320 "Dėl valstybinių stipendijų Lietuvos Respublikos piliečių studijoms, mokslinėms stažuotėms užsienyje ir užsienio piliečių studijoms,

mokslinėms stažuotėms Lietuvoje” pakeitimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės Tarptautinių studijų komisijos sudėties ir nuostatų tvirtinimo” prižiūrimo netekusiu galios. (2003 m. liepos 18 d. Nr. 970). Prieiga per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F0F9375F6E48>.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė (2016) Įsakymas dėl valstybės paramos teikimo studijoms, akademiniam mobilumui ir lituanistiniam švietimui Lietuvoje ir užsienyje. (2016 m. rugpjūčio 11 d. Nr. V-690). Prieiga per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ddc6cf40650311e68abac33170fc3720>

Lietuvos Respublikos Vyriausybė. (2017). Nutarimas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. lapkričio 13d. nutarimo Nr. 1320 dėl valstybinių stipendijų ir išmokų studijoms ir mokslinėms stažuotėms skyrimo” prižiūrimo netekusiu galios. (2017 m. sausio 25 d. Nr. 59). Prieiga per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6e12f460e39f11e68503b67e3b82e8bd>

Lietuvos Respublikos Vyriausybė. (2017). Įsakymas dėl aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2017-2018 metų prioritetų patvirtinimo. (2017 m. sausio 23 d. Nr. V-32). Prieiga per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/952e72c0e20211e68503b67e3b82e8bd>

Luijten-Lub, Van der Wende A., M., & Huisman, J. (2005). On cooperation and competition: A comparative analysis of national policies for internationalisation of higher education in seven Western European countries. *Journal of Studies in International Education*, 9

McMahon, W. W. (2009). *Higher learning, greater good: The private and social benefits of higher education*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.

Mosta (2014). Aukštojo mokslo prieinamumas Lietuvoje auga, tačiau ne visiems pakankamai. Prieiga per internetą: <http://mosta.lt/lt/component/content/article/8-naujienos/143-aukstojo-mokslo-prieinamumas-lietuvoje-auga-taciau-ne-visiems-pakankamai>

Mosta, Lietuvos Mokslo ir Studijų Būklės apžvalga, (2016), Vilnius. Prieiga per internetą: http://www.mosta.lt/images/leidiniai/Lietuvos_mokslo_ir_studiju_bukle_2016.pdf

Mosta (2017), Lietuvos Mokslo, Studijų ir Inovacijų Būklės apžvalga. Vilnius. Prieiga per internetą: <http://www.mosta.lt/images/leidiniai/Bukle-2017.pdf>

Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (Mosta). (2015). Specialistų kvalifikacijų žemėlapis pirminė analizė. Prieiga per internetą http://mosta.lt/images/leidiniai/Specialistu_kvalifikaciju_zemelapis_pirmine_analize_2015.pdf

Perna Laura W., Orosz Kata, Gopaul Bryan, Jumakulov Zakir, Ashirbekov Adil, Kishkentayeva Maria (2014). Promoting Human Capital Development: A Typology of International Scholarship Programs in Higher Education, <http://www.aera.net/Newsroom/Recent-AERA-Research/Promoting-Human-Capital-Development-A-Typology-of-International-Scholarship-Programs-in-Higher-Education>

Rauhvargers, A. (2011). Global University Rankings and Their Impact, 85. <https://doi.org/9789078997276>

Santiago, P., Tremblay, K., Basri, E., & Arnal, E. (2008). Tertiary Education for the Knowledge Society". Equity, Innovation, Labour Market, Internationalisation (volume 2) (Vol. 2). <https://doi.org/10.1787/9789264046535-en>

Study in Europe (2017). Compare tuition fees. Prieiga per internetą: <https://www.studyineurope.eu>.

Teichler, U. (2012). International student mobility in Europe in the context of the Bologna process. Journal of International Education and Leadership, 2(1), 1–13. <https://doi.org/10.2304/rcie.2012.7.1.34>

Wiers-Jenssen, J. (2008). Does Higher Education Attained Abroad Lead to International Jobs? Journal of Studies in International Education. <https://doi.org/10.1177/1028315307307656>

World Economic Forum. (2017). Global Competitiveness Index 2017-2018. Prieiga per internetą <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/countryeconomy-profiles/#economy=LTU>

World Economic forum. (2017a). The Global Human Capital Report 2017. Prieiga per internetą <http://reports.weforum.org/global-human-capital-report-2017/dataexplorer/#economy=LTU>

Žvalionytė D. (2014). Grįžusių migrantų integracija kilmės šalies darbo rinkoje: Lietuvos atvejo analizė. Vilniaus Universitetas. Vilnius: Socialiniai mokslai, politikos mokslai.

Priedai

1. Dėl skirtingo formatavimo Lietuvos analizės dokumentas pasiekiamas internetiniu adresu: http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2017/10/LT_analize_stipendijos.pdf
2. Dėl skirtingo formatavimo užsienio analizės dokumentas pasiekiamas internetiniu adresu: http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2017/10/Stip_uzsienio.pdf
3. Dėl skirtingo formatavimo esamos Lietuvos situacijos vienlapis pasiekiamas internetiniu adresu: http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2017/10/Vienlapis_stipendijos_17.pdf